

*Робоча програма
навчальної дисципліни*

Кінемистецтво

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра медіакомунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

КІНОМИСТЕЦТВО

рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень

галузь знань 06 – «Журналістика»

спеціальність 061 – «Журналістика»

освітньо-професійна програма «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

вид дисципліни за вибором

факультет Соціологічний

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

26 червня 2019 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Петренко Д. В., доктор філософських наук,
професор кафедри медіакомунікацій;
Коновалов Д. О., кандидат філософських наук,
доцент кафедри медіакомунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри медіакомунікацій

Протокол від 20 червня 2019 року № 6

Завідувач кафедри медіакомунікацій

_____ Л. В. Стародубцева

Програму погоджено методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від 25 червня 2019 року № 9

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

_____ Ю. Г. Сорока

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Кіномистецтво»
складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки
другого (магістерського) рівня
спеціальності 061 – «Журналістика»
освітньо-професійної програми «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів уявлення про мистецтвознавчі концепції ігрового кіно, принципи створення і продюсування документальних кінопроектів. Дисципліна є вибірковою, тісно пов'язаною з дисциплінами «Аудіовізуальні медіа», «Відеопродакшн», «Історія та теорія кінематографа», «Менеджмент та продюсування інноваційних медіапроектів» і має переваги і можливості для опанування не тільки ґрунтовними теоретичними знаннями з мистецтвознавчих студій ігрового кіно, але й практичними навичками зі створення та продюсування студентами власних документальних кінопроектів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: оволодіння такими загальними і фаховими компетентностями як використання передового вітчизняного та зарубіжного досвіду з метою виконання професійних завдань; здатність генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проектів; креативність, здатність до системного мислення; вміння створювати аудіовізуальний контент, розробляти стратегії медіапроекування; вміння створювати інноваційні медіапроекти в галузі аудіовізуальних медіа, опанування фундаментальними знаннями з основ кіномистецтва.

1.3. Кількість кредитів: 4 кредити

1.4. Загальна кількість годин: 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання: сформувати уявлення про специфіку функціонування ігрового кінематографа в контексті аудіовізуальної культури; оволодіти мистецтвознавчим інструментарієм кінодосліджень; набути практичний досвід створення

аудіовізуального есе за мотивами фільмів одного з актуальних кінорежисерів початку ХХІ ст.; розуміти специфіку роботи продюсера, автора сценарію, режисера, оператора, звукорежисера, композитора ігрового та документального кіно; вміти орієнтуватися в сучасному аудіовізуальному ринку, розробляти маркетингову і рекламну стратегію продюсування документальних кінопроектів; оволодіти навичками підготовки трейлера та постера документального кінопроекту, технологією розробки, оформлення та підготовки до пітчінг-презентації документального кінопроекту згідно до вимог європейського ринку для подальшого створення фільмів у якості міжнародної ко-продукції.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Мистецтво ігрового кіно

Тема 1. Мистецтвознавчі студії кінематографа

Ігрове кіно в контексті аудіовізуального мистецтва. Етимологія, генеза, основні етапи та тенденції розвитку кінематографа. Кінематограф в контексті мистецтвознавчих досліджень. Мистецтвознавчий інструментарій кінодосліджень. Visual studies як нова дослідницька парадигма кіно. Кінематограф в добу масового відтворення. Кінематограф в контексті еволюції оптичних медіа. Кінематограф та становлення візуальної антропології. Кінематограф та культурна обумовленість візуальної перцепції. Візуальна культура як мова. Кінообраз і знак. Риторика кінематографічного образу. Традиційний і технологічний образ. Мова, фільм і дискурс. Мистецтвознавчі концепції кінематографа. Творчість класичних і сучасних кінорежисерів в контексті еволюції кіномови ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 2. Мистецтво кінооповіді

Наративні стратегії в кінематографі (А. Греймас, Ж. Женнет, Р. Белур, Д. Бордуел, С. Гіз). Концепції монтажу (Д. В. Гріффіт, С. Ейзенштейн, Л. Кулешов, Д. Вертов, Ж. Епштейн, Ж. Віго, Р. Брессон, А. Тарковський та ін.) та їх наратологічні інтерпретації. Кінонарація і візуальне задоволення в гендерній теорії кіно Л. Малві. Бажання і наратив у феміністських дослідженнях кіно Т. де Лауретіс.

Тема 3. Образ-рух

Фотографічний та кінематографічний образ. Специфіка «ситуації кіно» (А. Бадью). Концепція образу А. Бергсона та теорія кіно Ж. Дельоза. Інтерпретація понять «кадр», «план» і «монтаж» в дослідженнях Ж. Дельоза. Депсихологізація кінематографічного образу. Поняття «образ-рух» у контексті полеміки Ж. Дельоза з феноменологічними концепціями сприйняття та кінообразу. Різновиди образу-руху: образ-перцепція (П. П. Пазоліні, Е. Ромер, Ж. Гремійон, Ж. Віго, Д. Вертов), образ-емоція (К. Дрейер, Й. Штернберг, Р. Брессон, Д. Гріффіт, С. Ейзенштейн, І. Бергман), образ-дія (К. Відор, Н. Рей, Л. Бунюель, Д. Гріффіт, С. де Мілл, Е. Любич, С. Ейзенштейн). Кінематограф А. Гічкока та межі образу-руху. Кінематографічна репрезентація простору.

Тема 4. Образ-час

Кінематографічна репрезентація часу. Синхронія і діахронія. Час і кіно в концепції З. Кракауера. Виникнення образу-часу як наслідок внутрішньої еволюції кіно (Ж. Дельоз). Образ-рух і образ-час. Монтаж як непряма репрезентація часу. Теорія образу-часу А. Тарковського. Оптичні та звукові ситуації в кіно та їх протилежність сенсомоторним. Опсигнуми і сонсигнуми (Я. Одзу, М. Антоніоні, Р. Росселліні, В. Де Сіка, Ж.-Л. Годар). Образ-марення (Л. Бунюель, Р. Клер, Д. Манкевич, Д. Льюїс) та образ-кристал (Ж. Ренуар, Ф. Фелліні, О. Велс, А. Рене, А. Роб-Грійс, Д. Лінч). Автономія звукового та візуального образів.

Тема 5. Режисерські стратегії ігрового кіно: між Заходом і Сходом

Стратегія Годара: кінематограф і його двійник. Погляд Інгмара Бергмана: людське, занадто людське. Кінематограф на межі. Випадок Фассбіндера. Нове німецьке кіно: авторські стратегії. За кривому шляху сюрреалізму (від Бунюеля до Ходоровського). Нова хвиля в Східній Європі: кінематограф проти диктатури. British new wave: фільми розсердженого покоління. Nuberu bagu в Японії: від екзотики до деконструкції. «Новий Голлівуд»: зліт і падіння. Стенлі Кубрик і погляд Іншого. «Чорна хвиля» і балканський стиль в кіно. Неохайне необароко (Каракс, Беннекс, Бессон). Поезія образу: випадок Параджанова. Українське поетичне кіно: образ і політика. Тарковський і після. Метафізика часу. Постмодернізм в кіно. Культове кіно і зміщення ієрархій. Пітер Грінуей: час деконструкції. Девід Лінч: поезія хаосу. «Глибока глотка» і народження арт-порно. Шляхи кінематографа Арабського Сходу: порушуючи традицію. Азіатське кіно: лінія споглядання. Азіатське кіно: лінія насильства.

Тема 6. Після постмодерну: кінематограф в пошуках реальності

Після постмодерну: кінематограф в пошуках реальності. Бела Тарр: кінематограф присутності. Міхаель Ганеке: банальність зла. Ларс фон Трієр: від постмодерну до трансгресії. Нове політичне кіно. Постдокументалістика: між художнім і документальним. Нова французька екстремальність (Дені, Ное, Дюмон, Гранрійє). Нелінійні траєкторії кінодосліджень за різними пластами кінопрактики, уявна карта для дрейфінгу за кінообразами, позбавленими ієрархій. Тут можуть зустрітися Орсон Уеллс і Ед Вуд молодший, Жиль Дельоз і П'єр-Паоло Пазоліні. Зняття дистанцій між слухачами / глядачами і фільмами інших епох: Карл Теодор Дрейєр і Жан Епштейн – такі ж наші сучасники, як Ларс фон Трієр і Філіп Гранрійє.

Розділ 2. Продюсування документальних кінопроектів

Тема 1. Продюсер і його роль в сучасному кінопроцесі

Основні моделі кінобізнесу і продюсування. Етимологія, генеза, основні тенденції розвитку продюсерського кіно. Місце продюсера в розвитку кіноіндустрії. Взаємодія продюсера із авторами фільму. Завдання продюсера на кожному етапі кіновиробництва. Організаційні форми виробництва аудіовізуального контенту. Особливості співпраці продюсера із дистрибуторами, кураторами фестивальних програм. Особливості продюсування документального кінопроекту. Правові аспекти продюсування аудіовізуального контенту. Міжнародне та українське законодавство в галузі кіновиробництва. Поняття національного фільму. Методична база з виробництва фільмів за державною підтримкою. Відмінності між державною підтримкою та державним замовленням. Типи міжнародної копродукції. Особливості продюсування фільмів спільного виробництва. Європейська Конвенція про спільне виробництво.

Тема 2. Маркетингові стратегії продюсування документальних кінопроектів

Бюджетування, фандрайзинг кінопроекту. Основні джерела фінансування кінопроекту. Визначення понять «бюджет», «кошторис». Визначення видів фінансування; головних статей витрат. Типи фінансових стратегій у продюсуванні кінопроектів. Типологія фінансових стратегій на прикладі найбільш успішних фільмів. Головні правила створення бюджету кінопроектів. Рекламна кампанія фільму. Формування прес-паketу кінопроекту. Роль соціальних мереж у просуванні кінопроекту. Основні, вторинні та альтернативні ринки аудіовізуального контенту. Фестивальний маркетинг. Маркетингова стратегія та промоція кінопроекту. Фестивальний маркет як складова сучасного кінобізнесу.

Кінофестивалі: 4 основних категорії. Особливості фестивального маркетингу. Нетворкінг, ринки проектів, work in progress та інші ресурси продюсера.

Тема 3. Поняття сучасного продюсерського пітчінгу

Визначення понять «пітчінг», «продюсерський пітчінг». Пошуки цілеспрямованого фінансового партнерства на будь-якій стадії кіновиробництва. Європейський пітчінг як індустріальний інструмент. Поняття ко-продакшн маркетингу і фестиваль. Відмінність сценарного та продюсерського пітчінгу. Специфіка підготовки до продюсерського пітчінгу. Аналіз власної ідеї та рейтингу обраного жанру. Пошук статистики перегляду фільмів обраного жанру за віковою категорією. Обрання цільової аудиторії. Розробка документального кінопроекту. Логлайн, синопсис, тритмент, кастинг, сторібординг, режисерське звернення, producers' note. Усна, текстова та візуальна презентації аудіовізуального проекту. Основні аспекти успішної презентації. Нетворкінг, ринки проектів, work in progress та інші ресурси продюсера.

Тема 4. Головні складові продюсерського пітчінгу

Визначення поняття «логлайн» та його об'єм. Як сформулювати основну мету у логлайні. Основні питання під час написання логлайну: Хто діє? Чия історія? Що відбувається? В чому головна інтрига? Визначення конфлікту в історії. Визначення поняття «синопсис» та його об'єм. Елементи синопсису: зав'язка, поворотні точки, кульмінація, розв'язка. На відміну від логлайну, в синопсисі вже добре проглядається сценарна структура фільму. Контрольні питання під час створення синопсису: Про що історія? Хто головні герої? До чого вони прагнуть і чому? Які перешкоди стоять на їх шляху? Мотивація персонажів. Визначення поняття «тритмент» і його об'єм. Основні положення тритменту: локації, герої, методи зйомки, технічне оснащення, образний ряд. Види тритментів: оригінальний та презентаційний. Визначення поняття «мотивація». Роль мотивації під час розробки власного проекту. Головні питання: Навіщо це мені? Чому мене турбує ця проблема? Чи зможу я реалізувати проект? Чому саме я можу це зробити?

Тема 5. Трейлер та постер документального кінопроекту

Визначення поняття «трейлер». Його відмінності від «тизеру». Головні критерії та специфіка створення трейлера. Задачі режисера монтажу трейлерів – створення структури ролика, вибудовування сюжету, підбір музики і кадрів, монтаж, дизайн титрів. Типологія трейлерів. Види монтажу трейлерів. Головні аспекти постера: жирний заголовок, зрозумілий шрифт і унікальне повідомлення. Кольорова палітра та простий дизайн. Підготовка начерку. Обрання стилю. Фото на постері як встановлення контакту з глядачем.

Тема 6. Написання заявки на пітчінг-форум

Специфіка українських пітчінг-форумів: Держкіно, Kharkiv Meet Docs, Civil Pitch на Docudays UA, Одеський міжнародний кінофестиваль. Вимоги сучасного міжнародного пітчінгу. Специфіка міжнародних пітчінг-форумів: IDFA Forum, Dragon Forum, Baltic Sea Forum, Sundance Forum, Berlinale Young Talent Forum. Види грантових конкурсів. Особливості написання грантової заявки, критерії оцінювання. Грантові конкурси в Україні та міжнародні програми. Аналіз грантових конкурсів: Креативна Європа, Culture Bridges, Український культурний фонд. Головні вимоги грантових конкурсів документальних кінопроектів. Аргументація бюджету. Головні статі витрат: гонорари, технічне оснащення, знімальний період, постпродакшн, транспорт, непередбачені обставини, реклама та прокат.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п с.	лаб.	інд.	с. р.		л	п с.	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Мистецтво ігрового кіно												
Разом за розділом 1	60	8	16	–	–	36	60	4	2	–	–	54
Розділ 2. Продюсування документальних кінопроектів												
Разом за розділом 2	60	8	16	–	–	36	60	4	2	–	–	54
Усього годин	120	16	32	0	0	72	120	8	4	0	0	108

4. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
Розділ 1. Мистецтво ігрового кіно		16	2
1	Мистецтвознавчий інструментарій кінодосліджень	4	2
2	Наративні стратегії ігрового кіно	4	–
3	Образ-рух	4	–
4	Образ-час	4	–
Розділ 2. Продюсування документальних кінопроектів		16	2
1	Продюсер і його роль в сучасному кінопроцесі	4	–
2	Маркетингова стратегія та промоція кінопроекту	4	–
3	Трейлер та постер документального кінопроекту	4	–
4	Підготовка документального кінопроекту до продюсерського пітчінгу	4	2
Разом		32	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Розділ 1. Мистецтво ігрового кіно	36	56
	Створити аудіовізуального есе за мотивами фільмів одного з актуальних кінорежисерів початку XXI ст., серед яких Міхаель Ханеке, Філіпп Гранріє, Ежен		

	Грін, Пітер Грінуей, Лав Діас, Брюно Дюмон, Алехандро Гонсалес Іньярриту та ін.		
2	Розділ 2. Продюсування документальних кінопроектів	36	56
	Підготувати до пітчінг-презентації два проекти з розробки та презентації логлайну, сінOPSISу, тритменту, трейлеру, режисерської експлікації, виробничого плану та бюджету, продюсерської та фестивальної стратегії авторського документального кінопроекту та фінансово успішного проекту документального фільму поточного року		
	Разом	72	108

6. Індивідуальні завдання

За дисципліною «Кіномистецтво» індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи контролю

Поточний контроль: усні опитування на заняттях за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем; мікроконтрольні роботи, які проводяться на початку заняття; оцінювання ступеня активності студентів та якості їх відповідей на заняттях; тестові завдання.

Контроль виконання самостійних робіт: перевірка виконання творчих завдань (усна доповідь, есе, індивідуальні та колективні мультимедійні презентації).

Контрольна робота за розділом 1 «Мистецтво ігрового кіно».

Підсумковий контроль (екзамен): перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного та практичного навчального матеріалу в цілому; вміння студента використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
Т 1–6	Т 1–6	10	60	40	100
20	30				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

Розділ 1. Мистецтво ігрового кіно

1. Аронсон О. Метакино. Москва : Ad Marginem, 2003. 262 с.
2. Барт Р. Риторика образа / пер. с фр. Г. К. Косиков // Барт Р. Избранные работы : Семиотика. Поэтика. Москва : Прогресс, 1989. С. 297–319.
3. Делез Ж. Кино / пер. с фр. Б. Скуратов. Москва : Ад Маргинем, 2004. 622 с.
4. Зак М. Кино как искусство, или Настоящее кино : сборник / сост. Т. А. Симачева ; Науч.-исслед. ин-т киноискусства. Москва : Материк, 2004. 440 с.
5. Киттлер Ф. Оптические медиа : Берлинские лекции 1999 г. / пер. с нем. О. Никифорова, Б. Скуратова. Москва : Логос ; Гнозис, 2009. 272 с. (Серия «Mediae res. Логос, Гнозис»).
6. Кракауэр З. Природа фильма. Реабилитация физической реальности / сокр. пер. с англ. Д. Ф. Соколовой ; вступ. ст. Р. Юренева. Москва : Искусство, 1974. 423 с.
7. Малви Л. Визуальное удовольствие и нарративный кинематограф / пер. с англ. // Антология гендерных исследований : сборник пер. / сост. и коммент. Е. И. Гаповой и А. Р. Усмановой. Минск : ПроPILEI, 2000. С. 280–296.
8. Метц К. Воображаемое означающее. Психоанализ и кино / пер. с фр. Д. Калугина, Н. Мовниной ; науч. ред. А. Черноглазов. Санкт-Петербург : Изд-во Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2010. 336 с.
9. Разлогов К. Э. Мировое кино. История искусства экрана. Москва : ЭКСМО, 2011. 688 с.
10. Соколов А. Г. Монтаж : телевидение, кино, видео : в 3 ч. Ч. 2. Москва : Изд-во «625», 2001. 207 с.
11. Хренов Н. Кино. Реабилитация архетипической реальности. Москва : Аграф, 2006. 736 с.
12. Эйзенштейн С. Монтаж. Москва : Эйзенштейн-центр ; Музей кино, 2000. 592 с.
13. Ямпольский М. Видимый мир : Очерки ранней кинофеноменологии. Москва : НИИК, ЦМК, МК, 1993. 216 с.
14. Ямпольский М. Язык – тело – случай : Кинематограф и поиски смысла. Москва : НЛО, 2004. 376 с. (Кинотексты).
15. Baudry J.-L. Ideological Effects of the Basic Cinematographic Apparatus / transl. from fr. A. Williams // Movies and Methods : An Anthology / ed. by B. Nichols. Vol. 2. Berkeley, CA : University of California Press, 1985. P. 531–542.
16. Bordwell D. Narration in the Fiction Film. Madison : University of Wisconsin Press, 1985. 370 p.
17. Doane M. A. The Desire to Desire : The Woman's Film of the 1940s. Bloomington, IN : Indiana University Press, 1987. 224 p.
18. Gunning T. The Cinema of Attractions : Early Film, Its Spectator and the Avant-Garde // Wide Angle. 1986. Vol. 8, No. 3&4. P. 63–70.
19. Heath S. Narrative Space. Questions of Cinema. Bloomington, IN : Indiana University Press, 1985. P. 19–75.
20. Kittler F. Gramophone, Film, Typewriter / transl. from germ. G. Winthrop, M. Wutz. Stanford, CA : Stanford University Press, 1999. 315 p.

Розділ 2. Продюсування документальних кінопроектів

1. Иванов А. В. Постигание кинодраматургии, или Продюсер читает сценарий : учебное пособие. МГУКИ, Ин.-т масс-медиа. Кафедра кино и ТВ. Москва. и др. : Галерея, 2007. 32 с.
2. Ілленко М. Шпори для абітурієнта. Вінниця : Нова книга, 2006. 277 с.
3. Ирвинг Д. К., Ри П. В. Продюсирование и режиссура короткометражных кино- и видеофильмов / пер. с англ. С. И. Биченко, А. П. Бойцовой, М. С. Меньшиковой, под ред. Т. Н. Яковлевой-Нельсон. Москва : ГИТР, 2009. 415 с.

4. Келлисон К. Продюсирование на телевидении : практический подход / пер. с англ. Б. С. Станкевич ; науч. ред. В. Е. Максимков. Минск : Гревцов Паблишер, 2008. 384 с.
5. Кино : Реалии и вызов глобализации : сборник / под. ред. М. И. Жабского. Москва : НИИ киноискусства, 2002. 309 с.
6. Кокарев И. Е. Кино как бизнес и политика. Современная киноиндустрия США и России : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. Москва : Аспект Пресс, 2009. 343 с.
7. Короткий энциклопедичний словник кіно / Авт.-уклад. В. Миславський. Харків : Колорит, 2007. 215 с.
8. Криштул Б. Кинопродюсер. Москва : Российский фонд культуры, Русская панорама, 2000. 336 с.
9. Мастерство продюсера кино и телевидения : учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Продюсерство кино и телевидения» и другим кинематографическим специальностям / под ред. П. К. Огурчикова, В. В. Падейского, В. И. Сидоренко. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. 861 с.
10. Профессия – продюсер кино и телевидения. Практические подходы : учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Продюсерство кино и телевидения» и другим кинематографическим специальностям / под ред. П. К. Огурчикова, В. И. Сидоренко. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. 712 с.
11. Роднянский А. Выходит Продюсер. Москва : Манн, Иванов, Фербер, 2016. 352 с.
12. Розенталь А. Создание кино и видеофильмов как увлекательный бизнес : научное издание / пер. с англ. Москва : Триумф ; Жуковский : ЭРА, 2000. 351 с. (Все для создания видео и кино).
13. Розенталь А. Создание кино и видеофильмов от А до Я / пер. Ю. В. Шпакова, В. Р. Оганесян. Москва : Триумф, 2004. 341 с. (Все для создания видео и кино).
14. Сборник задач, тестов и заданий по основам продюсерства и менеджмента (Аудиовизуальная сфера) : учебное пособие / Аль-Нсур Л. А. Москва : ВГИК, 2009. 368 с.
15. Сидоренко В. И. Методы формирования ресурсов производства аудиовизуальной продукции в зарубежной практике : учеб. пособие для студ. вузов кинематографии. Всероссийский гос. ин-т кинематографии им. С. А. Герасимова. Москва : ВГИК, 2000. 32 с.
16. Сидоренко В. И. Планирование сроков и стоимости производства фильмов : учебное пособие. Всероссийский гос. ин-т кинематографии им. С. А. Герасимова. Москва : ВГИК, 2007. 175 с.
17. Шапрон Ж., Жессати П. Принципы и механизмы финансирования французского кино / пер. с фр. А. Беляк и Ж. Шапрона. Москва : КоЛибри, АзбукаАттикус, 2011. 96 с.
18. Эпштейн Э. Экономика Голливуда : На чем на самом деле зарабатывает киноиндустрия / пер. с англ. Москва : Альпина Паблишерз, 2011. 212 с.
19. Documentary Handbook. Making a documentary in Central and Eastern Europe in the context of international co-production. Prague : IDF, 2005. 124 p.
20. Cousins M. The Story of Film. London : Pavilion, 2013. 512 p.
21. Honthaner E. L. The Complete Film Production Handbook. 4th ed. London : Focal Press, 2010. 544 p. (American Film Market Presents).

Допоміжна література

1. Адорно Т., Хоркхаймер М. Диалектика Просвещения. Философские фрагменты / пер. с нем. М. Кузнецова. Москва ; Санкт-Петербург : Медиум ; Ювента, 1997. С. 149–209.
2. Александров Е. Опыт рассмотрения теоретических и методологических проблем визуальной антропологии. Москва : Пенаты, 2003. 98 с.
3. Арнхейм Р. Визуальное мышление / пер. с англ. П. Фриденберг // Зрительные образы : феноменология и эксперимент : сб. переводов. Ч. 3. Душанбе : ТГУ, 1973. С. 6–73.

4. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие / сокр. пер. с англ. В. Н. Самохина. Москва : Архитектура-С, 2007. 391 с.
5. Аронсон О. Кинематографический образ : переизобретение чуда // Аронсон О. Коммуникативный образ (Кино. Литература. Философия). Москва : Новое литературное обозрение, 2007. С. 23–38.
6. Аронсон О. Язык времени // Делез Ж. Кино. Москва : Ad Marginem, 2004. С. 11–38.
7. Арсланов В. История западного искусствознания XX века. Москва : Академический проект, 2003. С. 3–222. (Gaudeamus).
8. Бадью А. Ситуация кино / пер. с фр. Д. Петренко // El Toros. Как возможна философия кино? Интервью. Исследования. Эссе. Переводы. Кинотексты. X. : ETSF, 2009. С. 208–209.
9. Базен Ж. История истории искусств. От Вазари до наших дней / пер. с фр. К. Чекалова; общ. ред. и послесл. Ц. Арзаканяна. Москва : Прогресс ; Культура, 1995. 524 с.
10. Баксендолл М. Узоры интенции : Об историческом толковании картин / пер. с англ. М. Соколова. Москва : ЮниПринт, 2003. 200 с.
11. Балаш Б. Дух фильма / пер. с нем. Н. Фридланд. Москва : Художественная литература, 1935. С. 36–126.
12. Бел М., Брайсен Н. Семиотика и искусствознание / пер. с англ. Е. Ревзина, Г. Ревзина ; под ред. О. Г. Ревзиной // Вопросы искусствознания. 1996, IX, № 2. С. 521–559.
13. Беллур Р. Недостигаемый текст / пер. с фр. М. Б. Ямпольского // Стрoение фильма : некоторые проблемы анализа произведений экрана : сб. ст. / сост., ред. К. Э. Разлогов. Москва : Радуга, 1985. С. 221–230.
14. Беляев И. К. Введение в режиссуру (курс для документалистов) : в 2-х ч. Москва : Ин-т повышения квалификации работников телевидения и радиовещания, 1998. Ч. 1. 81 с. ; Ч. 2. 157 с.
15. Бергсон А. Материя и память / пер. с фр. Б. Бычковского // А. Бергсон. Собр. соч. : в 4 т. Т. 1. Москва : Моск. клуб, 1992. С. 167–242.
16. Бодрі Ж.-Л. Ідеологічні ефекти базисного кінематографічного апарату / пер. з фр. // Кіно-Театр. 2004, № 5. С. 19–24.
17. Буймистру Т. А. Колористика. Москва. : Ниола-пресс, 2008. 236 с.
18. Вельфлин Г. Основные понятия истории искусств. Проблема эволюции стиля в новом искусстве / пер. с нем. А. А. Франковского ; вступ. ст. Р. Пельше. Москва : Изд-во В. Шевчук, 2009. 344 с.
19. Вертов Д. Статьи. Дневники. Замыслы. Москва : Искусство, 1966. С. 43–103.
20. Визуальное (как) насилие : сб. науч. тр. / отв. ред. А. Р. Усманова. Вильнюс : ЕГУ, 2007. 380 с.
21. Герлинхауз Г. Кинодокументалисты мира в битвах нашего времени. Москва : Радуга, 1986. 360 с.
22. Голдовская М. Женщина с киноаппаратом. Москва : Материк, 2002. 251 с.
23. Дебрэ Р. Введение в медиологию / пер с фр. Б. М. Скуратова. Москва : Практис, 2010. 368 с. (Серия «Образ общества»).
24. Делез Ж. Фуко / пер. с фр. Е. В. Семиной. Москва : Изд-во гуманитарной литературы, 1998. С. 72–96.
25. Джулай Л. Н. Документальный иллюзион : Отечественный кинодокументализм – опыты социального творчества. 2-е изд., доп. и перераб. Москва : Материк, 2005. 240 с.
26. Жижек С. Порнография, ностальгия, монтаж : триада взгляда / пер. с англ. А. Матвеева / То, что вы всегда хотели знать о Лакане (но боялись спросить у Хичкока) : сб. ст. Москва : Логос, 2004. С. 44–67.
27. Зедльмайр Г. Искусство и истина : Теория и метод истории искусства / пер. с нем. Ю. Попова. Санкт-Петербург : Аxiома, 2000. 272 с.

28. Иванов Вяч. Вс. Функции и категории языка кино / Вяч. Вс. Иванов // Из работ Московского семиотического круга / сост. Т. М. Николаевой. Москва : Языки русской культуры, 1997. С. 516–546.
29. Из истории французской киномысли : немое кино 1911-1933 гг. / пер. с фр. ; сост. М. Б. Ямпольского, предисл. С. И. Юткевича. Москва : Искусство, 1988. 317 с.
30. Иттен И. Искусство цвета / пер. с нем., предисл. Л. Монаховой. 3-е изд. Москва : Изд-во «Д. Аронов», 2004. 96 с.
31. Кино Италии : Неореализм / пер. с итал. ; сост. и комм. Г. Д. Богемского. Москва : Искусство, 1989. 431 с.
32. Кноблаух Х. Видеография. Фокусированная этнография и видеоанализ / пер. с англ. А. Жукова // Визуальная антропология : настройка оптики. Москва : Вариант, ЦСПГИ, 2009. С. 19–36.
33. Ковалов О. Новейшая история отечественного кино. 1986–2000. Кино и контекст. Т. IV. Санкт-Петербург : Сеанс, 2002.
34. Кулешов Л. В. Статьи и материалы / сост. А. С. Хохлов. Москва : Искусство, 1979. 240 с.
35. Лакан Ж. Четыре основные понятия психоанализа (Семинары : Книга XI (1964)) / пер. с фр. А. Черноглазов. Москва : Гнозис ; Логос, 2004. С. 76–130.
36. Лотман Ю. Диалог с экраном / Ю. Цивьян. Таллин : Александра, 1994. 116 с.
37. Лотман Ю. Иконическая риторика // Лотман Ю. М. Семиосфера. Санкт-Петербург : Искусство–СПб, 2000. С. 194–202.
38. Лотман Ю. М. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. Таллин : Ээсти Раамат, 1973. С. 25–51.
39. Лотман Ю. Натюрморт в перспективе семиотики // Лотман Ю. М. Статьи по семиотике культуры и искусства. Санкт-Петербург : Академический проект, 2002. С. 340–348. (Серия «Мир искусств»).
40. Мазин В. Стадия зеркала Жака Лакана. Санкт-Петербург : Алетейя, 2005. 160 с.
41. Маклюэн Г. М. Понимание медиа : внешние расширения человека = Understanding Media : The Extensions of Man / пер. с англ. В. Николаева. Москва : Гиперборея ; Кучково поле, 2007. 464 с. (Прилож. к серии «Публикации Центра Фундаментальной Социологии»).
42. Малви Л. Визуальное удовольствие и нарративный кинематограф / пер. // Антология гендерной теории. Минск : ПроPILEI, 2000. С. 280–296.
43. Малькова Л. Ю. Современность как история. Реализация мифа в документальном кино. Москва : Материк, 2001. 188 с.
44. Метц К. Проблемы денотации в художественном фильме / пер. с фр. Н. Разлоговой // Стрoение фильма : Некоторые проблемы анализа произведений экрана : сб. ст. / сост., ред. К. Разлогов. Москва : Радуга, 1985. С. 102–133.
45. Мещеркина-Рождественская Е. Визуальный поворот : анализ и интерпретация изображений // Визуальная антропология : новые взгляды на социальную реальность / под. ред. Е. Ярской-Смирновой, П. Романова, В. Круткина. Саратов : Научная книга, ЦСПГИ, 2007. С. 28–42.
46. Митри Ж. Визуальные структуры и семиология фильма / пер. с фр. М. Ямпольского // Стрoение фильма : некоторые проблемы анализа произведений экрана : сб. ст. / сост., ред. К. Разлогов. Москва : Радуга, 1985. С. 33–44.
47. Муратов С. А. Пристрастная камера : учебное пособие для студентов вузов. Москва : Аспект Пресс, 2004. 187 с.
48. Пазолини П. П. Поэтическое кино / пер. с ит. Н. Нусиновой // Стрoение фильма : некоторые проблемы анализа произведений экрана : сб. ст. / сост., ред. К. Разлогов. Москва : Радуга, 1985. С. 45–66.
49. Панофски Э. Стиль и средства выражения в кино / пер. с англ. // Киноведческие записки. 1990, № 5. С. 166–178.

50. Пауэлс Л. Репрезентируя движущиеся культуры : проблемы и возможности антропологической и социологической кино съемки / пер. с англ. Ю. Маврина // Визуальная антропология : настройка оптики. Москва : Вариант ; ЦСПГИ, 2009. С. 37–63.
51. Печенкин П. Время в документальном кино // Искусство кино. 2005, № 11. С. 5–19.
52. Почепцов Г. Имиджелогия. Москва : Рефл-бук ; Киев : Ваклер, 2000. С. 17–135.
53. Почепцов Г. Паблик Рилейшнз. Москва : Рефл-бук ; Киев : Ваклер, 2000. С. 480–617.
54. Почепцов Г. Теория коммуникаций. Москва : Рефл-бук ; Киев : Ваклер, 2000. С. 149–256.
55. Прожико Г. С. Концепция реальности в экранном документе. Москва : ВГИК, 2004. 454 с.
56. Рабигер М. Режиссура документального кино : учебное пособие / пер. с англ. Москва : Ин-т повышения квалификации работников телевидения и радиовещания, 1999. 160 с.
57. Рошаль Л. М. Эффект скрытого изображения : факт и автор в неигровом кино / НИИ киноискусства М-ва культуры РФ. Москва : Материк, 2001. 2019 с.
58. Сергеева О. Исследовательское поле визуальной социологии // Журнал социологии и социальной антропологии. 2008, Т. 11, №1. С. 136–146.
59. Тарковский А. А. Уроки режиссуры. Москва : ВИППК, 1992. С. 59–76.
60. Тынянов Ю. Н. Поэтика. История литературы. Кино / подг. изд. и ком. Е. А. Тоддеса, А. П. Чудакова, М. О. Чудаковой. Москва : Наука, 1977. С. 326–345.
61. Уорт С. Разработка семиотики кино / пер. с англ. Н. Разлоговой // Стрoение фильма : некоторые проблемы анализа произведений экрана : сб. ст. / сост., ред. К. Разлогов. Москва : Радуга, 1985. С. 134–175.
62. Усманова А. Визуальный поворот и гендерная история // Гендерные исследования. 2000, № 4. С. 149–176.
63. Фрейлих С. И. Теория кино : От Эйзенштейна до Тарковского. Москва : Академический проект ; Фонд «Мир», 2008. 512 с.
64. Фуко М. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы / пер. с фр. В. Наумова. Москва : Ad Marginem, 1999. С. 285–336.
65. Хайдер К. Этнографическое кино / пер. с англ. Москва : Ин-т этнологии и антропологии РАН, 2000. 166 с.
66. Эйзенштейн С. М. Избранные произведения : в 6 т. Т. 2. Москва : Искусство, 1964. 567 с.
67. Эко У. О членениях кинематографического кода / пер. с ит. А. Махова // Стрoение фильма : некоторые проблемы анализа произведений экрана : сб. ст. / сост., ред. К. Разлогов. Москва : Радуга, 1985. С. 79–101.
68. Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию / пер. с ит. А. Погоняйло, В. Резник. Санкт-Петербург : Петрополис, 1998. С. 119–160.
69. Элкинс Д. Исследуя визуальный мир / пер. с англ. А. Денщик, С. Любимова, С. Полещук. Вильнюс : ЕГУ, 2010. 534 с.
70. Якобсон Р. К вопросу о зрительных и звуковых знаках / пер. с англ. // Семиотика и искусствометрия : сб. переводов. Москва : Мир, 1972. С. 82–87.
71. Ямпольский М. Кинематограф несоответствия (Кайрос и история у Сокурова) // Язык-телo-случай : кинематограф и поиски смысла. Москва : Новое литературное обозрение, 2004. С. 334–370.
72. Ямпольский М. Кино «тотальное» и «монтажное» // Язык-телo-случай : кинематограф и поиски смысла. Москва : Новое литературное обозрение, 2004. С. 25–49.
73. Ямпольский М. О близком (Очерки немиметического зрения). Москва : Новое литературное обозрение, 2001. 240 с.
74. Ярская-Смирнова Е. Социологический анализ кинотекста // Визуальная антропология : новые взгляды на социальную реальность : сб. науч. ст. Саратов : Научная книга, 2007. С. 467–502.

75. Barsam R., Monahan D. Looking at Movies : An Introduction to Film. 3rd ed. New York : W.W. Norton&Company Inc., 2010. 600 p.
76. Rosenthal A. Writing, Directing and Producing Documentary Films. Illinois : Southern Illinois University Press, 2004. P. 313–327.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

Розділ 1. Мистецтво ігрового кіно

1. Кіноаналітичний семінар «Дивитися Дельоза». URL : http://univertv.ru/video/iskusstvo/kino/kinoanaliticheskij_seminar_smotret_de-leza/?mark=all (дата звернення: 12.06.2019).
2. КіноБаза : сайт про кіно українською. URL : <https://www.hurtom.com/portal/> (дата звернення: 20.06.2019).
3. Кіноблог. URL : <http://kinoblog.com/> (дата звернення: 11.06.2019).
4. Кінопортал Cinemator : усе про кіно українською. URL : <https://cinemator.org/> (дата звернення: 11.06.2019).
5. Кінопортал про сучасне кіно. URL : <https://kinoourco.com/> (дата звернення: 20.07.2019).
6. Кінопростір : знайди своє кіно. URL : <https://kinoprostir.com/> (дата звернення: 12.06.2019).
7. Кіно-Театр. URL : <http://www.ktm.ukma.edu.ua> (дата звернення: 11.06.2019).
8. Кінощоденник. URL : <http://kinodnevnik.com/> (дата звернення: 13.06.2019).
9. Колекція кіно онлайн. URL : <https://maxemel1979.io.ua/> (дата звернення: 11.06.2019).
10. Centre for Visual and Cultural Studies (CVCS), Scotland, Edinburgh. URL : <http://www.esa.ac.uk/index.php?id=691> (дата звернення: 14.06.2019).
11. Cineticle : Інтернет-журнал про авторське кіно. URL : <http://cineticle.com/> (дата звернення: 11.06.2019).
12. Interfaces : Studies in Visual Culture book series. URL : <http://www.upne.com/series/IVSS.html> (дата звернення: 19.06.2019).
13. Journal of Vision : An online, open access journal of vision science. URL : <http://www.journalofvision.org/> (дата звернення: 19.06.2019).
14. News and Resources for Visual Anthropology. URL : <http://www.visualanthropology.net/> (дата звернення: 11.06.2019).
15. Society for Visual Anthropology. URL : <http://societyforvisualanthropology.org/> (дата звернення: 15.06.2019).
16. The Internet Movie Database (IMDb). URL : <http://www.imdb.com> (дата звернення: 11.06.2019).
17. The Journal of Visual Culture. URL : <http://www.journalofvisualculture.org/> (дата звернення: 17.06.2019).
18. Visual and Media Anthropology Archive. URL : <http://www.antropologiavisual.net/> (дата звернення: 11.06.2019).

Розділ 2. Продюсування документальних кінопроектів

1. Атанесян А. Наука продюсувати. URL : <http://kinoart.ru/archive/2003/11/n11-article18> (дата звернення: 18.06.2019).
2. Державне агентство України з питань кіно. URL : <http://dergkino.gov.ua/> (дата звернення: 15.06.2019).
3. Документальное кино между вымыслом и реальностью. URL : https://arzamas.academy/courses/67?fbclid=IwAR18kabVr-uc2NQ1vtG6gCAnzSbqbF3DaYkXz_WNDhkiRj_oxgr9Kp8h7JM (дата звернення: 15.06.2019).

4. Європейська документальна мережа. URL : <http://www.edn.dk> (дата звернення: 15.06.2019).
5. Інформаційно-освітній портал про телебачення і кіноіндустрію. URL : <http://kinomaster.org/> (дата звернення: 13.06.2019).
6. Как игровое только документальное. URL : <https://arzamas.academy/materials/1715> (дата звернення: 10.06.2019).
7. Каталог міжнародних кінофестивалів. URL : <http://www.festagent.com> (дата звернення: 11.06.2019).
8. Кіноархиви світу. URL : <https://cineblog.livejournal.com/5716.html> (дата звернення: 18.06.2019).
9. Крол А. Продюсування кіно. URL : <http://snimifilm.com/statyi/aleksei-krol-bitva-titanov-chast-1-modeli-pribyli-krupnogo-kinobiznesa> (дата звернення: 13.06.2019).
10. Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA. URL : <http://docudays.org.ua/> (дата звернення: 11.06.2019).
11. Національна спілка кінематографістів України. URL : <http://www.ukrkino.com.ua> (дата звернення: 17.06.2019).
12. Новини кіно. URL : http://films.com.ua/news/kino/movies_online/2537 (дата звернення: 11.06.2019).
13. Покадровый план и как он спасет ваш следующий проект. URL : <https://tvkinoradio.ru/article/article13067-pokadrovij-plan-i-kak-on-spaset-vash-sleduyushij-proekt> (дата звернення: 13.06.2019).
14. Приклад трейлеру Stream of Love (IDFA winner). URL : https://www.youtube.com/watch?v=7e4vuNln_iU (дата звернення: 11.06.2019).
15. Про.Кіно – дослідження екранної культури. URL : http://today.kiev.ua/Pro_Kino__doslidgennya_ekrannoji_kulturi/ (дата звернення: 11.06.2019).
16. Рецепт фестивального кіно. URL : <https://moviegram.com.ua/recipe-berlinale/?fbclid=IwAR1-T5rtkiGTosVt10QUTf9WLFnhXmgbixZlj7Zkh1Fbug5uGoT4D03bq9E> (дата звернення: 15.06.2019).
17. Сайт незалежного кіно. URL : <http://www.indiewire.com>. (дата звернення: 19.06.2019).
18. Статті про основи кіновиробництва. Процес створення фільму від А до Я. URL : <http://snimifilm.com/almanakh> (дата звернення: 16.06.2019).
19. Стишова Е., Любарская И., Сирипля Н. Жанр начинает и выигрывает // Искусство кино. 2000, № 11. URL : <http://old.kinoart.ru/archive/2000/11/n11-article21> (дата звернення: 10.06.2019).
20. Сценарна майстерня. URL : <http://www.screenplay.com.ua> (дата звернення: 12.06.2019).
21. Як розробити власний сайт на прикладі сайту фільму «Життя Інших». URL : <http://www.sonyclassics.com/thelivesofothers/swf/index.html> (дата звернення: 15.06.2019).
22. 6 Practical Tips That Will Help You Become a More Efficient & Organized Editor. URL : <https://nofilmschool.com/2015/06/6-practical-tips-will-help-you-become-more-efficient-organized-editor> (дата звернення: 12.06.2019).
23. 7 Tips to Help You Succeed as a Freelance Filmmaker. URL : <https://nofilmschool.com/2013/02/7-tips-freelance-filmmaker-ryan-e-walters> (дата звернення: 10.06.2019).
24. 9 Cinematography Tips for Directors with No Space & No Budget. URL : <https://nofilmschool.com/2014/10/9-cinematography-tips-for-directors-no-space-no-budget> (дата звернення: 14.06.2019).
25. 10 Different Kinds of Montages That Can Help Make Your Film More Dynamic. URL : <https://nofilmschool.com/2015/12/10-different-kinds-montages-can-help-make-your-film-more-dynamic> (дата звернення: 11.06.2019).
26. Docudays. URL : <http://docudays.ua/> (дата звернення: 13.06.2019).
27. Filmmaker Check List. URL : <https://www.filmmakingstuff.com/subscribe/> (дата звернення: 16.06.2019).

28. How to Shoot a Documentary. URL : <https://www.nyfa.edu/student-resources/shoot-documentary/> (дата звернення: 13.06.2019).
29. How to Write, Direct, and Survive Your First Feature Film. URL : <https://nofilmschool.com/Starfish-movie-interview?fbclid=IwAR060BZqCbaKFa5kGOxzstVIftOmrlKwY4bSUQVkyza-kSfY8tx6f9NZx0> (дата звернення: 11.06.2019).
30. Introduction to Documentary Film Production : From Pre-Production to Post. URL : <https://www.stage32.com/classes/Introduction-to-Documentary-Film-Production> (дата звернення: 17.06.2019).
31. Massive List of Film Grants. URL : https://nofilmschool.com/2014/06/money-filmmakers-grants-part-ii-summer-deadlines?awt_l=FO822&awt_m=3hYrORuKxwBjwS7 (дата звернення: 15.06.2019).
32. New York Film Academy. URL : <https://www.nyfa.edu/> (дата звернення: 10.06.2019).
33. Taste of Cinema. URL : <http://www.tasteofcinema.com/> (дата звернення: 15.06.2019).
34. What Makes a Film Great? Here Are 6 Elements to Watch For. URL : https://nofilmschool.com/2016/02/6-elements-great-film?fbclid=IwAR0xwZGHkr08o4Dzo-Vy0S-0YdJlo5seM7kpMeYpqC3vG86tCniX_Z5L9r8 (дата звернення: 13.06.2019).